



Asia: VN/10633/2020

Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraportti

Väliraportissa on kuvattu koronaviruskriisin aikaista digiloikkaa laajasti eri sektoreilla. Katsotteko, että sektorien kehitystyötä on kuvattu riittävällä tavalla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Katsotteko, että toimet, joita väliraportissa esitetään, riittävässä määrin edistävät tavoitteita? Jos ette, miten toimenpiteitä tulisi täydentää?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Mitkä toimenpide-ehdotukset tulisi priorisoida? Millä perusteilla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Mitä toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Toimenpide-ehdotuksissa on viitattu jo käynnissä oleviin hankkeisiin, joiden osana toimenpiteitä voidaan edistää. Tunnistatteko muita hankkeita, joihin toimenpiteet tulisi kytkeä?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Keitä toimenpiteissä ja niiden toteutuksessa/mahdollisissa tulevissa hankkeissa tulisi olla mukana ja miten hankkeet tulisi resursoida? Olisitteko itse halukas osallistumaan toteutukseen?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Vapaamuotoinen lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntonaan väliraportista korkein hallinto-oikeus toteaa seuraavaa:

Osa väliraportin toimenpide-ehdotuksista on korkeimman hallinto-oikeuden kannalta kannatettavia tai neutraaleja, kuten paikkatietoriippumattoman työskentelyn edistäminen, laajakaistayhteyksien toimintavarmuuden turvaaminen ja tietoturvallisuuden varmistaminen.

Toimenpide-ehdotusten kohdassa 22 viitataan oikeusministeriön automaattisen päätöksenteon hankkeeseen, jossa muun muassa otetaan huomioon hyvän hallinnon periaatteet. Kyseisen hankkeen tarkoituksena on valmistella hallinnon yleislainsäädäntöön tarvittavat säännökset, joilla varmistetaan hallinnon lainalaisuuden, hyvän hallinnon periaatteiden, oikeusturvan, julkisuusperiaatteen ja virkavastuun toteutuminen automaattisessa päätöksenteossa. Lisäksi laaditaan kuvaus erityislainsäädännön sääntelyperiaatteista. Automaattisia hallintopäätöksiä tehdään muun muassa Verohallinnossa ja Kansaneläkelaitoksessa. Verohallinnon automatisoitua menettelyä arvioinut eduskunnan apulaisoikeusasiamies on katsonut (EOAK/3379/2018), että menettely ei perustu asianmukaiseen ja täsmälliseen lainsäätelyyn, jossa olisi otettu huomioon hyvän hallinnon ja oikeusturvan sekä virkavastuun asianmukainen toteutuminen. Tästä syystä apulaisoikeusasiamies piti menettelyä lainvastaisena ja katsoi, että automatisoidun päätöksenteon sääntelytarpeet tulee selvittää viipymättä.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on viimeaikaisissa lausunnoissaan arvioinut automaattista päätöksentekoa koskevia sääntelyehdotuksia ja edellyttänyt, että oikeusministeriön valmisteluvastuulle kuuluvan hallinnon yleislainsäädännön alan sääntelytarpeesta on tehtävä selvitys. Selvityksessä on tarkasteltava, millä tavoin automatisoidun hallintomenettelyn ja päätöksenteon sääntely täyttää hallinnon lainalaisuuden, julkisuusperiaatteen ja hyvän hallinnon perusteisiin kuuluvien hallinnon oikeusperiaatteiden asettamia vaatimuksia sekä turvaa oikeusturvan ja virkamiesten virkavastuun asianmukaisen toteutumisen.

Lausunnon kohteena olevassa väliraportissa on koronapandemiasta johtuvia tarpeita laaja-alaisemmin käsitelty digitalisaatiota ja kriisin esille tuomaa digitaalista korjausvelkaa. Digitalisaation hyödyt ja mahdollisuudet nähdään tärkeäksi valjastaa osaksi jälkihoitoa ja kriisistä toipumista. Työryhmän työ kattaa myös sellaisia digitalisaatiota edistäviä toimenpiteitä, jotka eivät ole suoraan

seurausta koronaviruskriisistä. Korkein hallinto-oikeus korostaa, että automaattisen päätöksenteon lisäämisen edellytykset on kattavasti ja huolellisesti arvioitava sitä varten asetetussa oikeusministeriön hankkeessa. Koronaviruskriisistä palautumisen edistämiseksi ei saa tinkiä niistä vaatimuksista, joita automaattisen päätöksenteon lisäämiselle on asetettu. Automaattisen päätöksenteon lisääminen on oikeusturvan kannalta tärkeä hanke, joka pitää valmistella huolellisesti niistä lähtökohdista, joita edellä on kuvattu.

Lausunnon ovat valmistelleet oikeusneuvokset Irma Telivuo, Anne E. Niemi ja Riitta Mutikainen. Lausunto on käsitelty korkeimman hallinto-oikeuden kansliaistunnossa 8.6.2020.

Presidentti Kari Kuusiniemi

Kansliapäällikkö Emil Waris

Waris Emil
Korkein hallinto-oikeus